

**ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ 2026
ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ**

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α. Εκλεκτικοί
- β. Κεντρική Επιτροπή υπέρ των Κρητών
- γ. Ηνωμένη Αντιπολίτευσις

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πληροφορία και δίπλα του τη λέξη **Σωστό**, αν η πληροφορία είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πληροφορία είναι λανθασμένη:

- α. Γύρω στα 1880 προχωρούσε η κατασκευή μεγάλων συγκοινωνιακών αξόνων που συνέδεαν την κεντρική Ευρώπη με την Κωνσταντινούπολη, τη Μικρά Ασία και την Ανατολή με την Ινδία.
- β. Ο Δημήτριος Γούναρης υπήρξε ο αρχηγός του πολιτικού μορφώματος των Ιαπώνων.
- γ. Οι δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων των προσφύγων που κρινόντουσαν ανακριβείς αναθεωρούνταν από τα Γραφεία Ανταλλαγής.
- δ. Διεθνής Επιτροπή που ήρθε στην Κρήτη το Μάρτιο του 1906 ανέλαβε να εξετάσει την κατάσταση και τους όρους λειτουργίας του αρμοστειακού καθεστώτος και να υποβάλλει σχετική έκθεση.
- ε. Στις 11 Μαρτίου 1921 ο μητροπολίτης Αμάσειας Γερμανός πρότεινε στον υπουργό εξωτερικών Μπαλτατζή συνεργασία με τους Κούρδους και τους Αρμένιους εναντίον του κινήματος του Κεμάλ.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Τι γνωρίζετε για την καταδίκη των υπαιτίων της μικρασιατικής καταστροφής;

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Β2

Ποια υπήρξε η στάση των Μεγάλων Δυνάμεων απέναντι στην επανάσταση στο Θέρισσο και ποιοι οι λόγοι που την υπαγόρευαν;

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αξιοποιώντας το περιεχόμενο των παρακάτω κειμένων και συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε:

- α. τις συνθήκες οι οποίες επικρατούσαν στην ελληνική οικονομία, όταν έφτασε η χώρα στην παγκόσμια οικονομική κρίση
- β. τις συνθήκες οικονομικού παρεμβατισμού που αναπτύχθηκαν ως αντίβαρο στην κρίση
- γ. τις πολιτικές συνθήκες που επικράτησαν την ίδια εποχή και επηρέασαν τις οικονομικές εξελίξεις της χώρας.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Οι επιπτώσεις από την οικονομική κρίση που χτύπησε την αμερικάνικη οικονομία το 1929 δε μετατοπίστηκαν ομοιόμορφα στα διάφορα κράτη. Η Ελλάδα, η οποία μόλις ένα χρόνο νωρίτερα, το 1928, είχε οδηγηθεί σε νομισματική σταθεροποίηση, κατόρθωσε πρόσκαιρα να αποφύγει το δραματικό κόστος της ύφεσης που γνώρισαν άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Η εμμονή στην πολιτική της υπεράσπισης της δραχμής, που ακολούθησε η κυβέρνηση Βενιζέλου, απέδωσε καρπούς μέχρι το σημείο της αποχώρησης της Βρετανίας από το σύστημα της χρυσής βάσης (gold standard). Ο βαθμός σύνδεσης της ελληνικής οικονομίας από τη λίρα Αγγλίας ήταν τέτοιος, που την οδήγησε -μαζί με άλλες χώρες- στη λήψη άμεσων μέτρων.

Το Χρηματιστήριο Αθηνών έκλεισε επ' αόριστον και τα αποθέματα της Τράπεζας της Ελλάδος σε συνάλλαγμα και χρυσό, εξαιτίας και της κερδοσκοπίας, εξανεμίστηκαν. Οι εισαγωγές άρχισαν να μειώνονται δραστικά και η νέα συναλλαγματική πολιτική που διαμορφώθηκε χαρακτηριζόταν από προστατευτισμό, με έντονα τα στοιχεία της κρατικής παρέμβασης.

Η υποτίμηση του εθνικού νομίσματος συνοδεύτηκε από την επιβολή καθεστώτος αναγκαστικής κυκλοφορίας της δραχμής, κατάργησης της αγοράς συναλλάγματος και αναστολής πληρωμής χρεολυσίων και τόκων για το σύνολο των κρατικών δανείων. Η αναγγελία των σχετικών μέτρων, την άνοιξη του 1932, οδήγησε τη χώρα σε μια πορεία οικονομικής αυτοτέλειας, υπό τη στενή επίβλεψη του κράτους. Η ελληνική αντίδραση στην κρίση αποτελεί την πρώτη απόπειρα οργάνωσης της οικονομίας σε ορθολογικά όσο και σύγχρονα για την εποχή αυτή πρότυπα.

Ιστορία των Ελλήνων, τόμος 15, «Νεώτερος Ελληνισμός»

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Όπου το συνεταιριστικό σύστημα δεν κρίθηκε επαρκές για την προστασία των μικροκαλλιεργητών το κράτος επιστράτευσε νέες μεθόδους. Οι μορφές διεθνών εμπορικών συναλλαγών που επιβλήθηκαν στο καθεστώς κλειστής οικονομίας μετά την κρίση ενίσχυσαν ή και – σε ορισμένα προϊόντα – επέβαλαν νέες μορφές κρατικής παρέμβασης. Η είσοδος του κράτους μέσω ειδικών φορέων – οργανισμών στη διακίνηση της αγροτικής παραγωγής προς τις αγορές ήταν το βασικό από τα μέτρα. Οι οργανισμοί αυτοί αγόραζαν με τη μεσολάβηση των συνεταιριστικών οργανώσεων και της Αγροτικής Τράπεζας το παραγόμενο προϊόν και αναλάμβαναν να το διοχετεύσουν είτε στην εσωτερική αγορά είτε στο εξωτερικό – στα πλαίσια των διακρατικών συμφωνιών τύπου clearing (συμψηφισμού). Εξυπακούεται ότι η πρακτική αυτή εξαπλώθηκε πρώτα στα εξαγωγίμα προϊόντα – κυρίως τον καπνό -, για να επεκταθεί αργότερα σε πολλά είδη αγροτικών ειδών. Τον καιρό της «αυτάρκειας» τα σιτηρά έγιναν το κύριο αντικείμενο αυτής της κρατικής παρέμβασης.

Αυτός ο κρατικός παρεμβατισμός αποτελούσε στην ουσία τρόπο στήριξης του αγροτικού εισοδήματος, καθώς οι τιμές της αγοράς, «οι τιμές της συγκέντρωσης», καθορίζονταν διοικητικά και στις περισσότερες περιπτώσεις βρισκόνταν σε ανώτερα επίπεδα από αυτό που η ανοικτή αγορά θα μπορούσε να εξασφαλίσει για τους συνεταιρισμένους ή μη αγρότες. Πέρα από την πολιτική διάθεση του μεταξικού ειδικά καθεστώτος

να προσεταιριστεί τους αγρότες μέσα από αυτήν την επιβαλλόμενη από τις συνθήκες μέθοδο η αύξηση της γεωργικής παραγωγής μέσα από την παροχή «προνομίων» και «κλίματος ασφάλειας» στους αγρότες ήταν κρίσιμη παράμετρος για τη λειτουργία του κράτους.

Ιστορία των Ελλήνων, τόμος 15, «Νεώτερος Ελληνισμός»

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Η ανάπτυξη της αγοράς και η βελτίωση του κλίματος των επενδύσεων στα μέσα της δεκαετίας του '20 σχετιζόταν κυρίως με την προσπάθεια νομισματικής σταθεροποίησης και οικονομικής εξυγίανσης που ακολούθησαν οι κυβερνήσεις της εποχής. Οι ξένοι κεφαλαιούχοι τοποθέτησαν σημαντικά ποσά τόσο υπό μορφή προσφυγικών δανείων προς το ελληνικό δημόσιο όσο και χρηματοδότησης μεγάλων δημόσιων έργων, αποξηραντικών, υδρευτικών, καθώς και της επέκτασης του οδικού και του σιδηροδρομικού δικτύου. Οι διεθνείς μεταβολές στον προσανατολισμό του παγκόσμιου εμπορίου συνέβαλλαν στην κίνηση αυτή των κεφαλαίων.

Τα χαμηλά – σε σύγκριση με τα ελληνικά – επιτόκια στις διεθνείς μητροπόλεις είναι ο βασικός παράγοντας που ώθησε το ξένο επιχειρηματικό κεφάλαιο σε αυτήν τη πορεία. Μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης του '29, τις παραδοσιακές αγορές στο χώρο του εμπορίου αντικατέστησαν οι νέες αγορές με το μηχανισμό του clearing (δηλαδή, συμψηφισμός σε είδος, χωρίς πληρωμή σε συνάλλαγμα) και βέβαια η αναπτυσσόμενη εγχώρια αγορά. Αυτή η μέθοδος, παρά τα σημαντικά μειονεκτήματά της, επέτρεπε τον αποτελεσματικό έλεγχο – εκ μέρους κράτους – της σύνθεσης των εισαγωγών και των εξαγωγών. Με αυτόν τον τρόπο, οι εισαγωγές μειώθηκαν στα απολύτως απαραίτητα (πρώτες ύλες κ.α.), με συνέπεια τη μείωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου από 47,6% το 1924 σε 25,1% το 1939.

Ιστορία των Ελλήνων, τόμος 15, «Νεώτερος Ελληνισμός»

ΚΕΙΜΕΝΟ Δ

Η ελληνική εμπειρία στα πλαίσια της οικονομικής κρίσης του μεσοπολέμου ανέδειξε τους σύνθετους όσο και στενούς δεσμούς μεταξύ της οικονομικής διαχείρισης και της πολιτικής κατάστασης. Πιο συγκεκριμένα της αλληλεπίδρασης μεταξύ της κρίσης του οικονομικού

φιλελευθερισμού και της κατάρρευσης της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Στο νέο πρότυπο αναπτυξιακής διαδικασίας που αναδύθηκε κυρίαρχος ήταν ο ρόλος φυσικών προσώπων αλλά και φορέων. Πολιτικές προσωπικότητες όπως ο Βενιζέλος και ο Μεταξάς με τις επιλογές τους σημάδεψαν τη ροή και τις όψεις του οικονομικού μετασχηματισμού. Δίπλα σε αυτούς, βιομήχανοι και επιχειρηματίες, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και κρατικοί φορείς ενεργοποιήθηκαν ποικιλότροπα, αποκομίζοντας – με τη συμβολή του κράτους – τεράστια κέρδη.

Ιστορία των Ελλήνων, τόμος 15, «Νεώτερος Ελληνισμός»

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που ακολουθούν και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφέρετε:

- α. τι επιδίωκε ο Ελευθέριος Βενιζέλος με την υπογραφή της Συμφωνίας της Άγκυρας (10 Ιουνίου 1930)
- β. τις αντιδράσεις των προσφύγων της Μικράς Ασίας στην παραπάνω συμφωνία

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ο Βενιζέλος κατά την συνεδρίαση ταύτην (της Βουλής της 25ης Ιουνίου 1930) υπεστήριξεν ότι η Ελλάς Ο Βενιζέλος, κατά την συνεδρίαση ταύτην, υπεστήριξεν ότι η Ελλάς ανέλαβε δια της συνθήκης περί ανταλλαγής την υποχρέωσιν να χρησιμοποιήση την εις το έδαφος της ανταλλάξιμον περιουσίαν δια την αποζημίωσιν των προσφύγων και ότι την υποχρέωσίν της ταύτην την εξεπλήρωσεν.

Αλλ' οσονδήποτε και αν ήτο επαχθής δια την Ελλάδα η σύμβασις της 10ης Ιουνίου, τίποτε το καλύτερον δεν ημπορούσε να πραγματοποιηθή. Η Τουρκία εζήτει, ευθύς εξ αρχής, τον πλήρη συμψηφισμόν. Η Ελλάς αντεπρότεινεν όπως τα ουδέτερα μέλη της Μικτής Επιτροπής Ανταλλαγής αναλάβουν την εφαρμογήν συνοπτικού και συνολικού συστήματος εκτιμήσεως. Η τουρκική κυβέρνησις απεδέχθη, τελικώς, την ελληνικήν πρότασιν, τα ουδέτερα δε μέλη υπέδειξαν τον γενικό συμψηφισμόν. Να ηρνείτο η Ελλάς την υπόδειξιν ταύτην; Η τουρκική κυβέρνησις δεν είχε κανένα λόγο να βιάζεται. Αντιθέτως, η εκκρεμότης της έδιδε την ευκαιρίαν να δυσχεραίνη ακόμη περισσότερον την θέσιν των 110.000 Ελλήνων της Κωνσταντινουπόλεως, οι οποίοι θα εξηναγκάζοντο να καταφύγουν εις την Ελλάδα. Θα ημπορούσαμεν να

υποστώμεν το νέον αυτό προσφυγικόν κύμα; Και ήτο συμφέρον να κενωθεί η Κωνσταντινούπολις από τους Έλληνας, έναντι της αβέβαιας προοπτικής που παρείχεν η παράτασις της εκκρεμότητος επί του ζητήματος των εκτιμήσεων;

Γρ. Δαφνής, Η Ελλάς μεταξύ των δύο πολέμων (1923-1940), τ. Β', εκδ. Κάκτος, Αθήνα 1997, σελ. 66-68

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Το οικονομικό σύμφωνο με την Τουρκία θα κυρωθεί. Ο προσφυγικός όμως κόσμος θα παραμείνει διχασμένος. Όσα σωματεία, τόσες αντιδράσεις, τόσα ανακοινωθέντα και ψηφίσματα –πολλά από τα οποία περνούν και στον τύπο –με περιεχόμενο διαμετρικά αντίθετο. Οι εξεγέρσεις και το προσφυγικό ρεύμα διαμαρτυρίας θα ογκωθεί επικίνδυνα προς τα τέλη Οκτωβρίου του 1930, τις παραμονές της αναχώρησης του Βενιζέλου στην Άγκυρα. Οι προσφυγικές οργανώσεις θα καλέσουν τα μέλη τους σε γενικές συγκεντρώσεις και θα συντάξουν ψηφίσματα που θα τα στείλουν όχι μόνο στον Βενιζέλο αλλά και στον Ινονού¹. Μ' αυτά θα ζητούν την ακύρωση των «απανθρώπων [...] συμβάσεων και την διαρρύθμισιν του προσφυγικού προβλήματος επί τη βάσει των στοιχειωδών κανόνων της ηθικής και του δικαίου [...] άλλως η ελληνοτουρκική φιλία [...] αποβαίνει κενή εννοίας και όλως διόλου ασταθής».

Ιφιγένεια Αναστασιάδου: Ο Βενιζέλος και το Ελληνοτουρκικό Σύμφωνο Φιλίας του 1930. Στο συλλογικό τόμο: Μελετήματα γύρω από τον Βενιζέλο και την εποχή του, Αθήνα 1980: εκδ. Φιλιππότης, σ. 329.

Καλά Αποτελέσματα!!!

Επιμέλεια: Βασίλης Βούλγαρης, Φιλολόγος – συγγραφέας

¹ **Ισμέτ Ινονού** = πρωθυπουργός της Τουρκίας την περίοδο 1922-1937. Το 1938, μετά το θάνατο του Κεμάλ Ατατούρκ, ονομάστηκε Πρόεδρος της Τουρκικής Δημοκρατίας.